

Aan de leden van
het Bestuurlijk Overleg Waterketen

Portefeuille Milieu

Directie Duurzaam
Producteren
Bodem en Water

Rijnstraat 8
Postbus 30945
2500 GX Den Haag
Interne postcode 625
www.vrom.nl

Contactpersoon

Ir. M.C.J. Fokké

Kamer D.10.18
T 070-3394954
F 070-3391288

verslag

Bestuurlijk Overleg Waterketen

Vergaderdatum en -tijd 19 november 2009 10.30-12.00 uur
Vergaderplaats VROM hoofdzetel, C05.62
Kopie aan

Datum

19 november 2009

Aanwezig:

dhr. Hoogwout (namens Vewin), dhr. Frentz (Vewin),
mw. Adema (namens VNG), dhr. Gaillard (namens VNG), dhr. Dekker (VNG),
dhr. Verwolf (namens UvW), dhr. Kraaij (UvW), dhr. Van Esch (UvW),
dhr. Binnekamp (namens IPO), dhr. van de Baan (IPO),
dhr. Verhulst (VenW)
Minister Cramer (VROM), dhr. Ter Haar (VROM, voorzitter), dhr. Plug (VROM),
mw. Fokké (secretaris), dhr. Van der Eem (namens VROM)

Afwezig:

-

1 Opening, vaststellen agenda, mededelingen

De voorzitter meldt dat de Minister vandaag naar de Kamer is geroepen waardoor haar agenda moest worden aangepast. Zij zal pas later deel kunnen nemen¹ aan het bestuurlijk overleg. De heren Hoogwout en Verwolf zijn door treinstoringen verlaat.

De agenda is akkoord.

2 Tussentijdse evaluatie Bestuursakkoord Waterketen

De voorzitter stelt voor om eerst stil te staan bij de aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer in relatie tot het voorstel van de UvW van 4 november jl. over doelmatig waterbeheer. Daarna kunnen de beide feitenrapporten worden besproken.

---

¹ Vanaf agendapunt 3, vochtige doekjes

Voorstel UvW

De heer Kraaij geeft een toelichting bij het Unie voorstel. De Unie is 1 oktober door de staatsecretaris van VenW gevraagd voorstellen te doen voor een doelmatig en rationeel waterbeheer, die met ingang van 2011 een bezuiniging van 100 miljoen euro op de rijksbegroting opleveren, zoals vastgelegd in de voorjaarsnota van het kabinet. Natuurlijk bestaat er ook een relatie met de brede heroverwegingen die in de miljoenennota zijn aangekondigd. De Unie onderkent de begrotingsproblemen die door de crisis zijn ontstaan en heeft voorstellen gedaan voor het verhogen van de efficiëntie en het verminderen van de bestuurlijke drukte. Als insteek heeft de Unie het tweelagenmodel uit het advies van de Commissie Oosting gehanteerd. Voor de waterketen richt de Unie zich op efficiencyverbetering in de afvalwaterketen. Het Bestuursakkoord Waterketen (BWK) heeft tot goede initiatieven geleid. Er moeten nu verdere slagen gemaakt worden, waarbij recht gedaan wordt aan de fysieke verwevenheid van riolering, transport en zuivering. Er zijn dan besparingen mogelijk. De Unie wil daar samen met de VNG een impuls aan geven. Het voorstel rond de afvalwaterketen is dan ook geen dictaat maar vooral een stimulans om gezamenlijk een significante stap te maken.

Portefeuille Milieu

Directie Duurzaam
Producers
Bodem en Water

Datum

19 november 2009

In een reactie merkt mevrouw Adema in de eerste plaats op dat de VNG zich er over verbaast dat de discussie niet ook vanuit VROM is gestuurd. In het BOW spreken partijen met elkaar over de waterketen en nu ineens wordt via een ander ministerie een traject in gang gezet waar de VNG niet bij betrokken is. Zij acht dit meer dan jammer. De discussie over de taakverdeling in het waterbeheer ziet zij verder nadrukkelijk in relatie tot de brede heroverwegingen. Daar moet nu niet een voorschot op genomen worden. Ten aanzien van de voorstellen over de afvalwaterketen spreekt mevrouw Adema nadrukkelijk haar zorgen uit over de integratie van de onder- en bovengrond. In het voorstel van de Unie vindt weliswaar integratie in de afvalwaterketen plaats, maar minstens zo belangrijk is de integratie tussen rioleringsbeheer, ruimtelijke ordening en wegbeheer. Juist dáár is de afgelopen jaren een enorme doelmatigheidsverbetering bereikt. We moeten ervoor waken bestuurlijke drukte te creëren door de integratie van de boven- en ondergrond te knippen. Natuurlijk is de VNG bereid te verkennen hoe doelmatiger beheer van de waterketen kan worden bereikt, maar daarbij moet dan niet bij voorbaat voorgesorteerd worden op het overdragen van het rioleringsbeheer.

De heer Binnekamp steunt het betoog van mevrouw Adema. De timing is niet goed. Waarom is de Unie zonder meer ingegaan op het verzoek van de staatssecretaris? De Unie doet vergaande voorstellen omtrent het waterbeheer, maar heeft daarvoor onvoldoende overleg gevoerd met VNG en IPO. De discussie zal een plaats moeten krijgen in de brede heroverwegingen. Op het gebied van de waterketen zullen we de goede contacten en initiatieven die vanuit het bestuursakkoord zijn ontwikkeld moeten benutten.

De heer Hoogwout is verrast door de brief van de Unie. Hij mist de afweging tussen mogelijke alternatieven. Hij pleit er voor ook de drinkwaterbedrijven te betrekken bij het uitwerken van voorstellen. De drinkwaterbedrijven hebben grote ervaring met operationele bedrijfsvoering op basis van benchmarks. Het sturen op basis van de benchmark is gemeengoed geworden. De benchmark van de Nederlandse drinkwaterbedrijven is min of meer uitgegroeid tot de internationale standaard. De heer Hoogwout merkt tevens op dat het van belang is de gehele

waterketen te beschouwen. Veel ontwikkelingen, zoals het invoeren van het cradle-to-cradle principe, moet je integraal oppakken. We moeten de ervaringen in de kringloop benutten. De drinkwaterbedrijven willen hier actief in participeren.

Portefeuille Milieu

Directie Duurzaam
Produceeren
Bodem en Water

De voorzitter maakt een tussenbalans op:

1. Er is tevredenheid over het BWK. Partijen weten elkaar beter te vinden. Maar ook: er is nog een slag te maken.
2. De 100 miljoen besparing op de rijksbegroting is al ingeboekt. Er vindt nu een check plaats of het haalbaar is. Daarvoor heeft de staatssecretaris een verzoek aan de waterschappen gericht.
3. Er lopen brede heroverwegingen, waarvan er twee in het kader van het waterbeheer van belang zijn: infrastructuur water en openbaar bestuur. Het is ingewikkeld om nu te mengen in deze heroverwegingen. Het is wenselijk het BWK spoor te vervolgen en niet te wachten op de heroverwegingen: wat kan er bereikt worden in de waterketen en met welk tempo?
4. Uit de toelichting van de heer Kraaij blijkt dat de Unie het voorstel als een voorzet voor verdere discussie beschouwt. Het is wenselijk breder overleg te voeren waarbij ook andere oplossingen worden beschouwd. De waterketenpartijen zullen vanuit een gezamenlijk optreden een traject in moeten zetten.

Datum

19 november 2009

Mevrouw Adema merkt op dat niemand hier op tegen kan zijn, maar dat de brief van de Unie een volstrekt andere toonzetting kent.

De heer Kraaij merkt op dat het voorstel van de Unie een intensief traject heeft gevraagd binnen de eigen achterban. Er is weliswaar overleg geweest met VNG en IPO, maar het is duidelijk dat dat onvoldoende diepgaand is gebeurd. Hij vraagt partijen om nu gezamenlijk een significante stap te zetten in de verbetering van de efficiency en het terugdringen van bestuurlijke drukte. Dat kan via de BWK aanpak, maar dan wel een forse stap verder in het benutten van kansen.

Mevrouw Adema onderschrijft dat er verbeteringen mogelijk zijn. Daarbij moet breder gekeken worden dan alleen het Unie voorstel. Bovendien uit zij haar zorgen over de korte termijn. In het BOW kunnen wel afspraken gemaakt worden over verdere verkenning van alternatieven, maar dat mag niet doorkruist worden door een kabinetstandpunt dat zo'n verkenning mogelijk frustreert.

De heer Verhulst geeft aan dat de Tweede Kamer om een debat gevraagd heeft op 1 december. De staatssecretaris heeft dit ontraden. Zij hecht er aan eerst overleg met VNG en IPO te voeren. Ook vanuit VenW is nog een standpunt nodig. Het ministerie wil tot een formulering komen van een aanpak die alle partijen aan tafel houdt.

De voorzitter vat samen dat er bij alle partijen de bereidheid is om gezamenlijk met grote spoed tot nieuwe voorstellen te komen met behoud van het hoge ambitieniveau en waarbij nadrukkelijk gekeken wordt naar de integraliteit in de gehele waterketen en de integraliteit van onder- en bovengrond zoals eerder door mevrouw Adema verwoordt. De ministeries van VROM en VenW zullen de 'zottigheid' oplossen dat de waterketendiscussie via twee kanalen wordt gestuurd. Het rijk zal het voortouw nemen om alle betrokken partijen bij elkaar te brengen. De voorzitter merkt tenslotte op dat de afspraken om met ambitieuze voorstellen te komen betekenis zullen krijgen voor de kabinetsreactie op het Unievoorstel.

Stand van zaken rapportage en update rijksmonitor waterketen

De heer Binnekamp verzoekt om de stand van zaken rapportage offensiever te verwoorden. Er gebeurt al heel wat. In zijn eigen provincie Utrecht is bijvoorbeeld een rioleringsbenchmark uitgevoerd en gemeenten zijn bereid om diep na te denken over samenwerking. Er worden initiatieven verkend op gebieden als databeheer en ICT. De provincie heeft een aanzienlijk stimuleringsbudget ter beschikking. Kortom: het glas is half vol.

De heer Verwolf deelt deze mening slechts ten dele. Hij verwijst daarvoor naar de stuurgroep Waterketen Gelderland die volgend jaar 10 jaar bestaat. Natuurlijk gebeurt er wel wat, maar het schiet ook niet echt op. Bovendien bespeurt hij in het land bij de waterschappen een teneur om scherper op de kosten en dus ook de uren te letten. De waterschappen hebben veel energie gestoken in de samenwerking en ervaren maar beperkte voortgang waardoor het niet vanzelfsprekend is dat dat spoor wordt doorgetrokken. Ook een ontwikkeling als Aquario zet niet door. We kunnen niet over een breed front successen melden. Projectmatig gebeurt het nodige, platforms worden opgericht, maar het leidt vooralsnog niet tot structurele veranderingen. We moeten in deze tijd nu echt een stap zetten.

Mevrouw Adema sluit zich aan bij de heer Binnekamp: ook voor de VNG is het glas half vol. Op het gebied van de rioleringsbenchmark is een grote stap gezet; deze gaat een belangrijke rol vervullen. En ook gemeenten nemen initiatieven voor gezamenlijke belastinginning. Dit zou meer aandacht mogen krijgen in de feitenrapporten. We moeten goed gaan benutten wat we al via het BWK bereikt hebben.

Over de conceptbrief merkt de heer Binnekamp op dat het onderbrengen van het rioleringsbeheer bij de omgevingsdiensten geen reële optie is. Die materie is totaal anders en de totstandkoming van deze diensten loop steeds uit. De VNG sluit zich hierbij aan. Ook wijst de heer Binnekamp er op dat de ontwikkelingen in de waterketen sinds 2007 niet alleen door ondersteuning van het rijk tot stand zijn gekomen, maar dat juist alle partijen een bijdrage hebben geleverd.

3 Stand van zaken belangrijke onderwerpen BWK

Langetermijnvisie waterketen

De heer Van der Eem licht tot dat na het laatste BOW de langetermijnvisie op de waterketen is gepubliceerd. Het aanjaagteam Innovatie Waterketen heeft veel energie gestoken in het bekend maken van de visie in de verschillende sectoren. Een van de speerpunten voor volgend jaar zal zijn om de visie juist ook bekend te maken buiten de watersector: bij woningbouwcorporaties, ruimtelijk ordenaars, projectontwikkelaars, architecten, energiesector, etc.

Mevrouw Adema onderschrijft deze aanpak en wijst op de integrale benadering van ondergrond en bovengrond die in de visie vorm heeft gekregen.

Benchmark

De heer Gaillard verduidelijkt dat de voorgestelde opzet van de rioleringsbenchmark verder gaat dan de afspraken uit het bestuursakkoord: alle gemeenten kunnen nu meedoen. Met de benchmark loopt de rioleringssector nu voorop in gemeenteland. Met de benchmark wordt een slag gemaakt van inspectie en controle naar eigen bewaking. Met de oprichting van het KING instituut zal dit breder gestalte krijgen.

De heer Hoogwout biedt de expertise van de drinkwaterbedrijven aan op het gebied van benchmarking en verbeteren op basis van benchmarks. De heer Verwolf is enthousiast over de landsdekkende rioleringsbenchmark. Een volgende slag zou kunnen zijn om te kijken naar een benchmark van de afvalwaterketen.

Portefeuille Milieu

Directie Duurzaam
Producers
Bodem en Water

Waterambassadeurs

De heer Gaillard meldt dat de inzet van de waterambassadeurs voor de waterketen goed loopt. Inmiddels is de beschikking van VROM binnen, waardoor de activiteiten ook volgend jaar voortgang kunnen vinden.

Datum

19 november 2009

Publiekscampagne

De campagne is op 9 november van start gegaan. De campagne heeft inmiddels vele miljoenen mensen bereikt. De helft van alle gemeenten heeft materiaal besteld voor lokale campagnes. Ook vindt er regionaal samenwerking plaats tussen gemeenten en waterschap.

Vochtige doekjes

Mevrouw Cramer geeft aan dat er flinke ontwikkelingen zijn, waarbij andere landen Nederland volgen. Zij wil wel meer tempo en zal daar de branche over aanspreken: als vochtige doekjes niet afbreekbaar zijn moet dit zeer duidelijk op de verpakking aangegeven staan. Als de branche dit niet voor 1 april 2010 zelf regelt, zal de Minister het dwingend voorschrijven. Overigens spreekt de Minister haar waardering uit voor de initiatieven die een aantal partijen genomen hebben om de doekjesproblematiek op te pakken.

Mevrouw Adema dankt de Minister voor haar daadkrachtige aanpak. Nodeloze kosten kunnen op deze wijze worden vermeden.

4 Verslag vorige vergadering

Geen opmerkingen bij of naar aanleiding van het verslag.

5 Rondvraag en sluiten vergadering

Geen vragen.